

Rokkantak Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Pozsony

Ferdinánd bolgár király-utca 5.

Kiadója: *Kiadója: Orosz Hadigondozó Hivatal Pozsonyi Intézete*

Megjelenik havonta kétszer.

Egyes szám ára 24 fillér.

Előfizetési ár: évenként 6 korona.

Rokkantak ingyen kapják.

III. évfolyam

POZSONY, 1918. JUNIUS 1.

II. szám.

A hadirokkant munkaközvetítés.

Irta UJJADY ÁRPÁD főhadnagy.

A boldog békeidők egy igen hasznos szociális intézményének: „Az általános munkaközvetítésnek” egyik rendkívül fontos és szükségszerű háborús ága a „Hadirokkant katonák munkaközvetítése”. Szébb és nemesebb hivatalt elképzelni alig tudunk, mint ezt, amely mindnyájunknak, úgy az államnak mint társadalomnak legelemibb kötelességét, hálaát foglalja magában akkor, mikor a haza kötelességtudó, önzetlen hőseiről kiván gondoskodni. E gondoskodás a rokkant katonáknak a munkás életbe való mielőbbi visszavezetését célozza. Nat úgy az ő magán érdekük, mint fontos közgazdasági érdekek teszik kívánatosá.

Egyrészt a katonák természetes törekvése, vágya, mielőbb visszakerülni családjuk körébe, hogy azok megélhetését saját keresetükkel biztosíthassák. Másrészt a háborús munkaviszonyok, most midőn a legtöbb munkás a haza védelmére van lekötve, szükségszerűen követelik, hogy a rokkant katonák összességük által képviselt nagy és hasznos munkaerő a gazdasági életnek visszaadassék. Ennek a rokkant munkásoknak erejét és használhatóságát a legfényesebben szakiskoláink, műhelyeink és nagyszabású kiállításaink bizonyítják.

A helyes munkaközvetítésnek két fő-követelménye van. Ugyint: 1. a rokkantnak megfelelő vidékre való elhelyezése, 2. a rokkantnak egyénileg alkalmas foglalkozásra való irányítása. Lássuk ezt egyenként. Ugy a hadirokkant, mint az általános gazdasági érdekek szempontjából lehetőleg törekednünk kell a rokkant munkakeresőt régi munkaadójánál vagy annak közelébe visszahelyezni, hol valószínűleg régi otthonát, környezetét talál. Ez igen fontos a fajegészségügy és népesedéspolitikai szempontjából is. Soha sem szabad a rokkanttal mint egyeddel foglalkoznunk, hanem mindenkor, midőn az egyednek jövőjét kell biztosítani, az egész családra kell tekintettel lennünk, nehogy őt a pályaválasztásnál oly környezetbe tételjük, mely a gyermekek egészséges felnevelését lehetetlenné teszi.

Sajnos, a sebesülések mérve és ezeknek nagy százaléka azt mutatja, hogy ezek a rokkantak mind a városokba fognak

tódulni, mert csak itt tolytathatnak igazán produktív munkát, mi a fajegészségügy és népesedéspolitikai szempontjából nem előnyös.

Az elhelyezés helyével majdnem egyenrangú kelléke a jó munkaközvetítésnek az új foglalkozás helyes megválasztása. A közgazdaságilag káros eltolódások leginkább a földműves és iparos osztályhoz tartozó hadirokkantoknál fordulnak elő.

Igyekeznünk kell a rokkantat a régi vagy vele rokon produktív foglalkozásba visszahelyezni. Ellenkező esetben ezek, miután kellő szakismeretekkel nem rendelkeznek, boldogulni nem igen tudnak és így előbb-utóbb állásukat elvesztik.

Természetes, hogy rossz pályára való irányítás mellett a munkaközvetítés is csődöt fog mondani. Az eredményes munkaközvetítés sokban a helyes irányítástól függ. Ez nem a munkaközvetítő, hanem az utókezelő gyógyintézetek orvosi pályaválasztási szerveinek egyik legfontosabb kötelessége. A munkaközvetítő minden rokkant katonával egyénileg foglalkozzék. Mindenekelőtt törekedjék megismerni a rokkant katona háború előtti és háborús családi viszonyait, képességeit, hajlamait és rokkantságát. Csak ezek ismerete után indítsa meg a munkaközvetítést.

A helyes pályaválasztás és elhelyezés szakszerűvé tétel e céljából minden munkaközvetítő mellé az ipar és kereskedelem köréből munkás és munkaadó, a földművelés köréből kisgazda szaktanácsadók kéreessenek fel. Fontos az, hogy a rokkant katona csak olyan munkaalkalomba helyeztessék el, amelyben rokkantsága dacára képes lesz megegyezés alapján a munkaadó összes méltányolt követelményeinek megfelelni. A lelkiismeretes és kötelességtudó munkaközvetítőnek nem a könnyű, gyors és nagyszámú közvetítésre, hanem a helyes és állandó állandó elhelyezésre kell törekedni.

A munkaközü, önbizalom és törekvés fenntartása céljából föltétlenül szükséges, hogy a munkaalkalom relative állandó jelleggel bírjon.

Állandó állások létesítése az állam feladatai közé tartozik. Nagy cipő,

asztalos- és játékgyárakat, rokkant falukat, kertészeteket kellene felállítani, melyekben a rokkantak otthon és nyugodt, biztos megélhetést találnának. Törvényt kellene hozni, hogy pld. portási, házmeszteri, trafikállásra csak rokkant fogadható fel. Ily módon a rokkantügy kedvező megoldást nyerhetne. Azon rokkantak részére, kik saját erejükből megélni nem tudnak és csak mint alkalmazottak lesznek képesek megélhetésüket biztosítani, elbocsátásuk előtt megélhetést biztosító és boldog családalapítást lehetővé tevő munkaalkalmat kell közvetíteni.

Ilyen hadirokkant munkaközvetítők az ország különböző részeiben lettek felállítva. Az O. H. G. H. (Országos Hadigondozó Hivatal) pozsonyi intézetében felállított hadirokkant munkaközvetítő: Pozsony város, Pozsony, Nyitra, Trencsén és Turóc vármegyék területeiről jelentkező hadirokkantokat és munkaadókat közvetíti.

Mindazonáltal, midőn a munkaközvetítésért oly hadirokkant vagy munkaadó jelentkezik, aki nem a pozsonyi munkaközvetítőkerületéhez tartozik, vagy ennek területén kívül keres munkaalkalmat, a munkaközvetítési eljárást meg kell indítani.

A hadirokkant munkaközvetítők adminisztratív teendőinek könnyítése céljából mint helyi szervek a „Hadigondozó Népirodák” szerepelnek. Eddig a pozsonyi munkaközvetítő illetékességének területén a következő helyeken lettek népirodák felállítva: Pozsony városházán, Pozsony vármegyeházán, Nyitra megyeházán, Érsekújvár, Pöstyén, Nagyszombat, Privigyé, Nagytapolcsány, Szeben, Trencsén, Puchó, Zsolna városokban.

A hadirokkant és munkaadók, munkaközvetítés, munkaalkalom keresésében ezen népirodák közreműködését vehetik igénybe. A munkaközvetítés számos esetben csak akkor jár eredménnyel, ha a rokkant katona a munkaadóval személyesen érintkezhetik és így vele megegyezhetik. Ezért a rokkant katonát saját érdekében bemutatkozás, személyes meggyőződés végett a lehetőséghez képest a munkaadóhoz utasítjuk. A m. kir. kereskedelmi miniszter úr a magyar honos rokkant katonák részére a munkaközvetítéssel kapcsolatos utazásokhoz menetdíjkedvezményt engedélye-

zett. Eszerint, ha a rokkant katonát tartózkodási helyéről munkaközvetítési ügyben az elhelyezésre illetékes munkaközvetítőszerv szék helyére utazik, az oda- és visszautazásra szabadjegyet, illetőleg menetlevelet kap, ha az utazás 50 km.-nél nagyobb távolságra nem történik.

Az 50 km.-nél hosszabb utazásra csak 50% díjkedvezmény van engedélyezve. Az utazási kedvezményt az O. H. G. H. pozsonyi munkaközvetítője a m. kir. államvasutak pozsonyi forgalmi főnökségénél szerzi be.

Felhívom I. először az O. H. G. H. pozsonyi munkaközvetítőjéhez tartozó: Pozsony város, Pozsony, Nyitra, Trencsén, Turóc vármegyékben lakó és a hadseregben már végleg elbocsátott rokkant katonákat, hogy megfelelő munkaközvetítés céljából, írásban vagy személyesen forduljanak hozzám, jelentsék be nálam igényüket.

II. Másodszor a fenti munkaközvetítő körletébe tartozó mindazon munkaadókat, kik rokkant katonát alkalmazni kívánnak, hogy ezen kívánságukat a pozsonyi hadirokkant munkaközvetítőnek személyesen vagy írásban bejelenteni szíveskedjenek, hogy címükre a szükséges nyomtatványokat kitöltés és sürgős munkaközvetítés céljából megküldhessük.

Dr. Fischer Ernő távozása.

Ma válik meg a pozsonyi Hadigondozó Intézettől Fischer Ernő ezredorvos, intézeti osztályvezető főorvos, a ki több mint három éven át volt nálunk s a ki nek munkássága dicsőségére vált nemcsak intézetünknek, hanem a magyar orvosi tudományak is. 1915-ben került a harcstérről haza, a hadsereg főparancsnokság rendeletére. A pozsonyi intézet akkor élte csúcsemelkedését, a kezdet nehézségeivel kellett minden téren megküzdenie. Szakorvosok, felszerelés, szakmunkások teljes hiányában mindent úgy szolván a semmiből kellett előteremteni. Ma már, mikor minden téren meg van a tapasztalat által meghonosított rendszer, mikor minden helyen megfelelő erő működik: nehéz elképzelni azt az időt, a mikor nem volt még más, mint a sok rokkant és az erős akarat bennünk, hogy segíteni fogunk rajtuk. Ebben az időben tanultuk megbecsülni Fischer Ernőnek a nagy munkáját, a ki válogatás nélkül minden munka elvégzésére vállalkozott és segítette az intézet igazgatóját abban a törekvésében, hogy a nehéz vidéki viszonyok mellett is a kor színvonalán álló intézetet létesítsen. Tanulmány tárgyává tette Fischer a mobilizáló készülékeket és olyan apparátusokat szerkesztett, melyek ma már igen sok intézetben használatban vannak. Intézetünk sok ezer rokkantja gyógyult vagy javult meg ezekben a gépekben. Igen szép sikert ért el újfajta térdizületi szerkezetével is, a mely megakadályozza a műláb össze-rogyását. Sokaknak az emlékezetében van még a múlt évben rendezett hadigondozó kiállításunk, a melyen megfordult a hazai és külföldi szakemberek színe-jára s Nyugatmagyarország minden szép-

ért és jóért lelkesedő kulturált közönsége. Ezen kiállítás előkészítésében is erős részt vett Fischer Ernő mint mindenben, a hol a munkából ki kellett részt venni. Pozsonyi intézet nagyon fájjalja az elcsúszást, de egyszersmind örül annak, hogy megmarad a Hadigondozás szolgálatában s a császárfürdői intézet keretében fogja folytatni eddigi eredményes munkáját.

A pozsonyi rokkantok oktatásáról.

Írta: Suján Pál tanár, százados.
(Folytatás.)

22. A szíjgyártó oktatás az 1918. évi 8 ik számban, a 19-ik ipari közlésben már tárgyalt tanműhelyen kívül egy másik csoport részére a Brüll Adolf-féle katonai bőrcikk gyárában is történik Széplak-utca 4-6 szám alatt. Az oktatás lelkes vezetője a cég beltagja Brüll Armin; az oktató: Nebelházy Mátyás üzemvezető. Az oktatás, illetve foglalkozás ideje: de. 8-12-ig és 1-6-ig.

A mesterség elsajátítására átlag 1 év van felvéve: a kellő alapismeretek nyújtását teljes gyakorlati kiképzés követi. Egyszerű varrás megtanulása nadrag, köpeny és csomagoló szíjakon történik, amelyekről áttérnek azután a több ügyességet követelő különböző lőszerszámok s azok alkotórészei varrására, végül pedig gépszíjakon dolgoznak. A mesterségben való felszabadulás bizonyítványát a tanműhelyek igazgatósága (Bejezy) állítja ki.

A gyár rokkantműhely iskolájának berendezési szerzői a következők: 8 drb. kés, 1 drb. kalapács, 10 drb. ár, 1 drb. sima fogó, 1 drb. harapófogó, 4 drb. hegyes lyukasztóvas, 4 drb. gümbölyű lyukasztóvas, 2 drb. előkészítő, 1 drb. mérővessző, 3 drb. szíjgyártó lovacska.

Az 1915. március hónapban megindult rokkantoktatás termelési teljesítménye a mai napig a következő: 525 drb. bajonettáska; 2700 csomagolószíj; 2300 drb. köpenyszíj; 600 drb. tölténytáska; 200 drb. kötőfék, 180 drb. szerszámok, 150 drb. keresztaszíj, 160 drb. előtáskány, 160 drb. hátsótáskány, 1200 drb. derékaszíj, 300 csákánybaltatók, 300 drb. csákánybaltatáska; 300 drb. csákánymegerősítőszíj; 200 drb. ástók; 600 drb. köpeny-csomagolószíj. A rokkantak a tanulás ideje alatt hetenként 20-25 koronát kapnak.

A Brüll-féle tanműhely szintén résztvevő nagyon szép, mintaszerű rokkantmunkáival az 1917. évi pozsonyi rokkantkiállításán és pedig tölténytáska, fegyverszíj, kardszíj, lábszárvédő, ástók, bőrszínór, hajtószíj, lőszerszám készítményekkel.

Eddig összesen 5 rokkant tanult a Brüll műhelyben. Ezek közül már elmentek: Brusz Márton, Papp Lajos és Homolka Ferenc, aki 1917. december havában már bizonyítványt is nyert; jelenleg Szederkényben (Baranyam.) mint mester önállóan dolgozik és az ő tudósítása szerint igen sok megrendelése, egyszerű jó forgalmú üzeme van. Homolka a polgári életben molnár volt azelőtt. A másik kettő közül: a polgári életben 1 volt földmives, 1 pedig szíjgyártó s mint ilyen a mestersége igazolására lett beutalva.

Még jelenleg a gyári műhelyben vannak alkalmazva: Bucsis István és Lendvay István rokkantak, akik közül az egyik kocsis és a másik földmives volt azelőtt. Lendvay a tanműhelyben felszabadulása után ment át továbbképezni magát a Brüll céghez.

Rokkantjaink ügyét önzetlen oktatásuk felajánlásával szintén az elsők között karolta fel a Brüll Adolf cég és beltagja, Armin. — Hogy az ezen üzemben tanuló rokkantjaink megismerjék az üzemet s teljesítményeit s azokból ambíciót merítsenek alkotni s fejleszteni szorgalommal a hazai ipart, közlöm az alábbiakat: Az 1846-ban alapított Széplak-utcai gyár ma már egy 2 emeletes és 1 emeletes házban, 2 irodahelyiséggel, 2 raktárból és 5 munkateremből áll. 1847-ben Széplak-utca 7. szám alatt még csak 8 munkással kezdtek az üzemet, 1915. elején 25 munkásuk volt, most 50 munkással és 1915 óta speciális, villamos erővel hajtott gépekkel dolgoznak. Motortól dolgozza fel az összes egyengető, feszítő, vágó, lyukasztó, préselő, varró előmunkálatokat

Igy lehetséges, hogy évi termelésük most már kb. 60.000 tölténytáska, 60.000 szuronytáska, 170.000 derékaszíj, 20.000 revolver- és pisztolytáska, 15.000 drb. lőszerszám alkatrész trainek részére, 10.000 hátbőröd, 50.000 drb. szerszám-táska, 4000 drb. lábszárvédő, 30.000 drb. ástók, kb. 100.000 méter hajtószíj, 300.000 mtr. szíjzsinór. 1915-ben a bolgár kincstár részére 150.000 drb. málhanyergót is szállított. A gyár látja el jelenleg jóformán az egész északmagyarországi ipart hajtószíjakkal, tárosákkal, tömítő karikákkal stb. 1915-ben méhézetű kiállításán kiállított börtéchnikai munkáért ezüst érmet, 1916-ban az orsz. iparegyesülettől a nagy ezüst érmet és u. ezen éven a weni hadikiállításán a különös szép és jó munkáért elism. ró oklevelet kapott. Jelenleg is bővítésen, sőt egy új gyártelep alkotásán fáradozik a cég, hogy a bekövetkező békeidők gépszíj, technikai bőrcikk és lőszerszám gyártási igényeinek majdan eleget töltsen.

Hasznos tudnivalók a tüdőbajról

írta Dr. Marberger Sándor

„Tüdőbajozók tanácsadója” című munkájából

(Folytatás.)

A gümőkór elterjedését mi segíti elő s mi által lesz arra hajlamosabb az ember?

A gümőkór elterjedésének elsősorban a tudatlanság, a vigyázatlanság az okozója. Mert a fertőzés könnyű lehetőségét azzal esőkötöhetnek, ha a tüdőbajozók vigyáznak s nem köpködnének szerte-széjjel.

Ha tüdőbajos szülők ezt nem tudják, akkor gyermekeikre sem tudnak vigyázni és így a ragály azokra bizony könnyen ráragadhat, ilyenkor — látszat után — azt mondják, hogy a betegséget szüleitől örökölték, holott ha vigyázatlan idegenekkel éltek volna együtt, azokról csakúgy rájuk ragadt volna. Ez a valóság, az öröklés mese! A tüdőbajt nem a szüleitől örököli, hanem szerzi az ember; amint hogy leggyakrabban olyanoknál látunk fertőzést, akik vigyázatlan tüdőbajosokkal közös lakásban, munkahelyiségben huzamosabban együtt tartózkodnak.

Gümőkóra kiválteppen abban az időben hajlik a felnőtt vagy a gyermek, ha egyéb betegség után lábadozó; ilyenkor egy újabb betegséggel szemben az ellentállóképességünk meg van gyengülve.

Gümőkóra hajlamosítja az embert az egészségtelen lakáson kívül az is, ha szegénység folytán hiányosabban táplálkozik, vagy ha munkával — kivált éjjel — túlságoszza magát, ami mind a testi erejét s az ellentállóképességét csökkenti.

Némely mesterség mellett a műhely levegője ártalmas porral (vas, üveg, kő, dohány, szőr stb.) van feltelve s ha ezt a maró poros vagy gőzös (ólom) levegőt a munkások huzamosan belehelik, attól a légszövők, a tüdőjük hurutos lesz és sokat köhögnek. Ha vigyázatlan tüdőbajos munkatársuk révén abba az ártalmas levegőbe még a gümőkór bacillusai is belejutnak, akkor ezek az állandóan hurutos emberek a tüdőbajt igen könnyen szerzik meg.

A sok szesz is hurutot idéz elő a tüdőbe, de a gyomorban is s az alkoholisták között ezért sok a tüdőbajos.

Hogyan védekezünk a gümőkór vagy tuberkulózis ellen?

A természet védelméről azáltal gondoskodott, hogy orrunk, légszövünk olyan szerkezetűek, hogy a beszívott levegőben lévő port, bacillusokat visszatartassák, hogy a levegő megszűrve, lehetőleg tisztán jusson a tüdőnkbe. Az egészséges ember vérében olyan erők vannak, melyek az odajutott gombákat elpusztítani képesek.

Azonban a természetadta ezen védelmi erőink gyakran nem elegendők a sűrű veszedelem és néha rengeteg számú bacillussal szemben s hogy a rövidebbet ne húzzuk, a természet segítségét az embernek a tudásával kell támogatni. Azért, amit a gümőkorról tudnak, azt terjeszték tovább azok között, akik még nem tudják. A tüdőbajozókat fel kell világosítani, tőlük nem kell félnünk, mert a jelenlétük, a lélegzetük nem ártalmas, csak a köpetük veszedelmes; erre kell őket kioktatni. Eleinte még a köpetük sem veszedelmes; csak akkor van azokban bacillus, ha a kórság elharapódzik bennük; viszont kipusztulnak, ha a bajuk gyógyul.

A tüdőbajozók maguknak is azzal használnak s az egészségeseket is azzal védik, ha mindjárt betegségeük kezdetén orvosi kezelést vesznek igénybe.

Gümőkórra akkor gyanakodhatik az ember, ha azt veszi észre, hogy hamar fárad, megszo- kott munkája nehezebbre esik, étvágya gyengül, feltűnően fogy, esténként bágyadt vagy hajnal- tájt izzad; később mellében, hátában szúrásokat érez, köhögéssel kezd, sőt megeshik, hogy vére- set köpi, ez a betegség ilyen csekély jelek mellett hosszú ideig lappang az emberben, a kitörését ilyenkor kell megelőzni. Ha a gyer- mek panaszokodik: azonnal orvoshoz vigyék. Mert a legtöbb emberbe gyermekkorában esik bele a gümőkór csirája; a későbbi ártalmak, az élet nyomorúságai, az ismételt fertőzések a szunyadó kórságot lángra lobbanthatják s a betegség elhatalmaskodik rajtuk.

Hogy mit tartson szem előtt a tüdőbajos beteg, arra egy tízparancsolatot írunk elő, amelyet épp oly szentül tartson be, amint hogy a bibliai parancsokat is minden jóra való ember megtartja.

A gümőkóros beteg tízparancsolata s annak a magyarázata.

1. Erős akarattal keresd gyógyulásod.

Hogya nem csüggedsz el, bizton megtalálsz!

Ha tüdőbajra (vagy más betegségre) gya- nakszunk, azonnal orvoshoz kell menni s annak a tanácsait pontosan kövessék, akkor ez a be- tegség biztosan, hamarosan elmúlik; ellenkező esetben súlyosabb lesz és évek kellenek a reparálására.

2. Ki magára vigyáz, családját is óvja.

S jelebarátját is oktassa a jóra!

A tüdőbaj nem öröklődik, hanem a betegről ragad az egészségesre. Ha a beteg vigyáz és óv másokat s ha a védekezésre ismerőseit kioktatja, félannyi ember sem lesz beteg.

3. Földre, zsebkendőbe ne köpj; védj ezt észbe!

Arra való vízzel töltött köpöcsésze!

A homokkal, fűrészpórral töltött köpöladákat ki kell dobni, mert a köpet beszáradását meg kell akadályozni; a vízből a szél nem sodorhatja a levegőbe a gombákat. A köpöcsésze tartalmát árnyékszékbe, csatornába kell önteni. A köpettel szennyezett zsebkendővel kezeinket, ruhánkat fertőzzük s a ragályt mindarra rákenjük, amit ilyen kézzel megfogunk.

4. Ha köhögés, vagy tüsszentsz, vigyázz jó előre:

Zsebkendőt tartsd az orrod, szád elébe!

A tüdőbajos lélegzete nem ártalmas, mert a kilégzett levegőben nincsenek bacillusok; de köhögéskor, krákogásnál a szájából nyálcseppek fröccsennek ki, melyekben már lehetnek bac- illusok, melyek mindent fertőzhetnek. Ezt ne a tenyerünkkel, hanem a száj elé tartott zsebkendővel, akadályozzuk meg.

5. Sűrűn mosd a kezid, kivált evés előtt:

Száját öblögesse a gyerek és felnőt!

Nem tudhatjuk, hogy az érintett tárgyakról mi tapad a kezünkre. Azért kell kezünket — csurgó víz alatt (sűrűn) okvetlen étkezések előtt — megmosni, hogy a ráragadt gombákat kenyerrel, étellel szánkba ne vigyük. A szájban is külön- böző fertőző gombák tanyáznak, hogy azokat evésüközben le ne nyeljük, előbb öblítsük ki.

6. Ha eszel vagy iszol, a másét ne használd;

Mosakodásnál is ennek vessédsz hasznát!

A betegnek külön tányéra pohara, evőeszköze, asztalkendője legyen, amiket az egészséges ne használjon, csak ha forró szódás vízben elmosták. A törülközőjét is jelöljék meg, hogy más ne vegye használatba.

7. Ne csókold meg senkit, se kézen, se szájon:

Teveled szemben is e tilalom álljon!

Ha meg is törli a száját a tüdőbajos, azért a szájszájban, bajuszon, néhány gomba ott tapad- hat; a hitvesi vagy szülői csókkal azokat épp azokra keni legkönnyebben, akiket legjobban szeret. Ne engedjük, hogy gyermekeinket idegen vagy rokon csókoltassa. A kézesők ártalmas, elavult divat; arról le kell szokni.

8. Okvetlen egyedül hálj mindig az ágyban:

És ha csak íheted, magad egy szobában.

A tüdőbajos agyneműjére a gyakori köhögés alkalmával ezernyi bacillus telepedhetik; ezért még játékból se vegye maga mellé a gyer- mekét. A beteg tüdőnek a tiszta levegő s a fő- orvossága; ne ossza azt meg halótársal.

9. Minden szennyesedet s főleg zsebkendődöt,

Ástasd be azonnal, vagy ligban kifőzsd!

Ha más alkalmatosságot nem találunk, mintsem a földre köpjünk, inkább a zsebkendőbe ürítsük; de ezt aztán hamarosan áztassuk be, vagy mossuk ki, nehogy a köpet abba beteszarádjön s ismételt használatkor szerte porlasszuk. A beteg egyéb szennyesét is külön zsákba gyűjtsék és kimosás előtt zsákotként együtt forró lúgos vízben hagyják egy órahosszat ázni és onnan szedjék a mosóteknőbe.

10. Lakásod padlóját nedvesen töröldj;

Szobádat szellőzzék s napfényel derítsék!

Az ablak a lakás tüdeje; tárd ki mentül gyakrabban, hogy ez ember igazi éltetője: a friss levegő és napfény a beteghez jussón, úgy is csak ezt kapja — ingyen. A szoba elhasznált levegőjét is ezek javítják meg. Véték a napfény útjába függőnyt aggatni; napsugár híján a szobában csak a penészgomba virul, de lakói halványanak, vizesvéretek lesznek.

Takarítani is csak nyitott ablak mellett szabad, hogy a felkavart por azon keresztül kiszaba- dulhasson. Ha nedves ruhába csavart seprővel takarítanak, ha a bútorokat is nedvesen törlik le, akkor a szennyezett por nem ülpedhetik le újból.

Milyen legyen a tüdőbajos ember életmódja oda- haza?

1. A lakás és a takarításról.

A Hadigondozó Hivatal tüdőbetegek gyógy- intézetéből hazakerült betegek azt feleljük, hogy otthon is akként éljen, amint azt a gyógy- intézetben maga előtt látta. De hogy idővel ezt el ne felejtse, meg hogy arról a környezetét, esetleg tüdőbajos ismerőseit is felvilágosíthassa, a legfontosabb tudnivalókat összefoglaljuk.

A gyógyintézetből hazakerült beteg mindenké- lőtt egy orvossal vizsgáltsa meg magát, hogy az ismételt jelentkezésnél az orvos számot ad- hasson arról, hogy állapota — a változott élet- mód, munka folytán — azóta javult vagy rom- lott-e? Együttal kérje ki az orvos tanácsát, hogy az otthoni viszonyok megfelelők-e, ha kell: miben és miképp változtasson azokon.

Általánosságban akként éljen és viselkedjék, amint azt a gümőkórosoknak szóló tízparancsolat előírja!

(Folytatjuk.)

Hírek.

A Pozsonyi rokkantintézet üdülője. A pozsonyi intézet vezetősége már régen foglalkozik avval a gondolattal, hogy a barakkjaiban elhelyezett rokkantjainak magán a telepen egy szórakoztató és üdülőhelye legyen. Ezáltal nekik a barakk- telepen való tartózkodás kellemesebbé és szóra- koztatóbbá válnék és nem lenne szükségük arra sem, hogy apróbb szükségleteik beszerzése cél- jából a városba járjanak, mivel az üdülővel kapcsolatosan kintin is létesülne. Sikertült az ügynek megnyerni a pozsonyi katonai parancsnok úr Ó Nagyméltóságát, gerstbergi és reichsegi lovag Gerstenberger Frigyes lovas- sági tábornokot, akinek a pozsonyi hadigondozó intézet vezetősége és rokkantjai már eddig is nagyon sokat köszönhetnek, valamint a hadi- jótékonyági intézmények mindenkor lelkes hívét és pártfogóját Pongrácz Frigyes né grófnő Ó Nagyméltóságát, akik az új rokkant- jöléti intézmény védőségét voltak szívesek el- vállalni. A kegyelmes asszony azonkívül az ez- zel kapcsolatos kintin főfelügyeletére is vál- lalkozott.

Az intézet katonai parancsnoksága örömmel karolta fel az eszmét és az intézet élrelmező tisztjével együtt haladéktalanul hezsalátott, hogy a tervet megvalósítsa. A kintinban ital- és étel- nemiek, valamint hasznos beszerzési cikkek lesznek kaphatók. Alkoholtartalmú italok ki vannak zárva. Azonkívül folyóiratok, napilapok és szóra- koztató könyvek fognak a rokkant katonák rendelkezésére állani. A barakktelepen még egy orosz és egy rendes kuglizópálya építésébe is belefogtak, ami a katonáknak szintén kedvenc szórakozása. Az intézet élrelmezőtisztjének gon- doskodása és különböző cégek szívesége folytán, akik a nemes ügyre való tekintettel mindent a

beszerzési áron bocsátanak az üdülő rendelke- zésére, a legkülömbözőbb dolgok lesznek kap- hatók. Stürtzer pozsonyi cukrászmester, a rokkantak oktatója, egy jégszekrényt bocsát a kintin rendelkezésére, azonkívül elfogja azt látni különböző szőrpököket, és időnként sütemények- kel. A Duschinsky cég előzekénységéből a leg- külömbözőbb kisebb katonai és egyéb felszere- lési cikkek lesznek a kintinban, úgymint: kős, pipa, toll, tollszár, cipőfűző, cipőkefe, nyak- szegélykapcsok, gombok stb. Azonkívül ő fogja ellátni a kintint a szükséges evőeszközökkel, poharakkal, kanalakkal, esészékekkel. A Duschek cég gondoskodni fog a kintinnak teával, hadi- kávéval, cipőkenőccsel való ellátásáról. Holderer papirkereskedése pedig a levélpapírost, csoma- golópapírost fogja szállítani.

Az üdülő, amely egy üres barakkban lesz elhelyezve és legalább 150 ember befogadására szolgál, f. évi június hó elején fog megnyitni. Nyitva lesz mindig a légénység szolgálati idején kívüli időben és pedig d. e. 11- d. u. 2-ig és d. u. 5-től este 9-ig. Ehető és iható dolgokat a kintin helyiségében kell elfogyasztani, ilyesmit onnan elvinni nem lehet.

Felkérjük az igen tisztelt közönséget, amely a rokkantjaink ügyét mindig szíven viselte, hogy a fentiekhez hasonló adományokat gyűjteni és azokat Matusz főhadnagy úr címére a pozsonyi intézetben (Ferdinánd bolgár király- utca 5) átadni szíveskedjék. Az intézet igazgató- sága, rokkantjai nevében szórakoztató olvasmá- nyokért, könyvekért, képes folyóiratokért is igen hálás volna, amelyek összegyűjtését Pongrácz L. a. y a grófnő (szintén az intézet Csáky-iskolai helyiségében) volt szíves elvállalni.

Új művétagjavítási rendelet Ausztriában. Ausztriában eddig minden hadirokkant művé- tagjának szükségessé való javítása a hadirok- kant nyilvántartási helyétől függött. Ezt a rendelkezést egy újabb rendelet most úgy szabályozza, hogy olyan javítások, amelyek költsége nem nagyobb, mint 25 korona, a megfelelő intézetekben és műhelyekben a rok- kant személyes jelentkezésekor előzetes enge- dély bekérése nélkül is elvégezhetők. Nagyobb javításokra, amelyeknek költsége a 25-koronát meghaladja, a rokkantak megfelelő nyilvántar- tási helyének (vagyis annak a pótkeretnek, ahonnan rokkantsági nyugdíját húzza) előzetes engedélye szükséges. Ha a hadirokkant hiva- talosan utazik művétagjának javítása céljából, akkor szabad utazásra, illetve menetlevélre van jogosultsága lakóhelyéről a művétagmü- helybe és onnan vissza. Magyarországon ezt az eljárást már régen követik. Ha a rokkant javításra szolgáló művétagjával bármely mű- vétagmühelyben megjelenik, a javítást ott el- végezzék. A javítás szükségességét vagy az illető hadigondozó intézet maga bírálja el, vagy bármely más hatósági orvos is igazolhatja. Ha a rokkant művétagja már teljesen használ- hatatlan és a rendeletileg megállapított mű- vétagokon kívül még egyre van szüksége, akkor ezt attól a hatóságtól, amely a rokkantat nyilvántartja (ahonnan nyugdíját húzza) kell orvosi bizonyítvány alapján kérni.

Szerkesztői üzenet.

Bock Antal rokkantnak. Az „Üzenet“ című lapért tessék közvetlenül az „Üzenet“ wieni szerkesztőségéhez, Wien I. Kriegspressequartier, vagy az „Üzenet“ pozsonyi nyomdájához: Angermayer Károly, Ventur-utca 9 fordulni.

Szarka Lajosnak, Marcaltó, kérését elintéztük. **Rác Lajos**, cipésmesternek Onga, Abauj-Tornamegye, a lapot küldjük.

Veszelazky János, p. ú. őri fővigyázónak, Nagysurány, a lapot az új címre küldjük.

Fritsch Jánosnak, Zombolya, már az új címe van feljegyezve.

Kreidl Mihály tanítójelöltnek, olvashatóbb címet-kértünk.

Roth Samu-nak Budapest és **Vaczláv János őrmesternek**, Barsfűss: a lapot küldjük.

Szilágyi Török Sándornak, Marosvásárhely, új lakóhelye fel van jegyezve.

Rokkantak részére a pozsonyi intézetnél felajánlott állások.

Gazdasági és munkafelügyelők.

Auspitz Vilmos, Gönyör (Győr-megye), munkafelügyelő, havi 100 korona fizetés, teljes ellátás és lakás.
 Özv. Polgár Ödönne, Mende (Pest-megye), munkafelügyelő, fizetés megegyezés szerint, lakás, tüzelő, ellátás is, nős vagy nőtlen.
 Vadász Izidor, Berhida (Veszprém-megye), két gazdasági munkafelügyelőt, ha családos konvenciót kap, de ha nőtlen, az sem akadály.
 Auspitz György, Magyaralmás (Fejérmegye), munkafelügyelő, havi 100 korona fizetés, teljes ellátás és lakás.
 Auspitz Pál, Ács (Komárommegye), munkafelügyelő, havi 100 korona fizetés, lakás és ellátás.
 Krasznér Imre, Sajógömör (Gömör-megye), gazd. felügyelő, rendes konvenció, fizetés és lakás.
 Szlatvini Gyógyforrások, Szlatvin (Szepesmegye), felügyelő, kezdő fizetés 150 korona, lakás, fűtés és világítás, csak nős pályázhat.
 Sándorházy Lajos, Nyitra, munkafelügyelő, 120 korona évi fizetés és konvenció.

Gépezetek.

Horváth Béla, Felvincz (Tordaszeg-megye), gépész, fizetés megegyezés szerint, lakás.
 Mészáros Jánosné, Budapest, gépész, havi 300-350 korona fizetés.
 Itj. Ince Gábor, Barót (Háromszék-megye), gépész, rendes havi fizetés, lakás, fűtés, világítás.
 Első Temesrékasi hengergőzmalom, Temesrékás, egy gépész, 200 korona havonta, lakás, fűtés, világítás és liszt.
 Szentbenedeki Elektromos Művek R.-T., Szentbenedek, egy gépész, havi fizetés körülbelül 180 korona, 80% drágasági pótlék és 3 gyermek után 200 korona családi pótlék, továbbiak 100 korona évenként, lakás, fűtés, világítás és kerthasználat.
 Sziklai Lajos, Lugos, egy gépész, fizetési feltételek árszabály szerint.
 Nadosy Ferenc, Zólyom, egy gépész, fizetési feltételek a nyomdászszakszervezet szabályai szerint.
 Andaházy Pálné, Madocsán (Liptó-megye), egy famegmunkáló gépmunkás, 4-8 korona és lakás.

Irodai alkalmazások.

Körjegyzőség, Felsőveresmart (Úgocsa-megye), jegyzői irnok, havi 150 korona és ellátás.
 Községi előljáróság, Borota (Bács-bodrogmegye), egy segédjegyző, 1200 korona fizetés, 300 korona háborús pótlék, kiküldetéseknel 6-8 korona napidíj.
 Csák község (Temesmegye), egy segédjegyző, 1400 korona törzs-

fizetés, 240 korona háborússegély, lakbér, évi 100 korona mellékes kereset.

"Háztartás" fogy. szöv., Budapest, egy irnok, 2400 korona és 40% háborús pótlék.
 Kovács Gyula, Jánk (Szatmármegye), egy irnok, 1400 korona fizetés, 1080 korona segély, 120 korona lakbér, 600 korona mellékjövdelem.

Gazdasági cseléd.

Kiss Antal, Bonyha (Kisküküllőm.), egy béres, évi járandóság 160 korona készpénz, 780 liter buza, 730 liter kukorica, 10 liter paszuly, 12 klgr. só, 12 klgr. turo, 4 szekér ágfa, 8 darab gyapjú, 1 pár bakancs, 1 malac, 1 k. hold vetés, 30 m² kert, lakás, nős legyen.
 Blum Dávid, Sövénykút (Fejérm.), két béres, lakás, konvenció.
 Forster Elek, Felsősap (Nógrádm.), három béres, nősek legyenek, lakás, kert, föld és a szokásos konvenció.
 Miletió Kálmán, Györszentiván, 4 cseléd, fizetés megegyezés szerint.
 Özv. Laczy Pálné, Kecskemét, egy gazd. cseléd, havi 60 korona, lakás, étellemezés, mosás, fűtés, világítás, nőtlen legyen.

Kocsisok.

Ujházy Arpad, Nagyszombat, egy parádéskocsis, lakás, teljes ellátás, ruházás és fizetés megegyezés szerint.
 Schuster Béla, Sámotpuszta (Pozsony-megye), parádéskocsis, fizetés megegyezés szerint.
 Wollner Géza, Diószeg (Pozsony-megye), egy kocsis, fizetés megegyezés szerint.
 Szolnoki Cukorgyár R.-T., Szolnok, egy parádéskocsis, kezdő fizetés, havi 150 korona, lakás, fűtés, világítás, kert és földhasználat.
 Klein Károly, Kapipusztá (Somogy-megye), egy parádéskocsis, fizetés megegyezés szerint és a szokásos konvenció.
 Stachó Károly, Budapest, egy kocsis, napi 6-7 korona, lehet nős vagy nőtlen.
 Csiky János, Csikszentdemokos, egy postakocsis, 360 korona évi fizetés, lakás, étellemezés, ha nős és gyermektelen úgy neje szintén alkalmazva lesz külön díjazás mellett.
 Magyar Ipar és Kereskedelmi R.-T., Veresegyház (Pestmegye), 12 kocsis, lakás, fűtés és havi 160 korona, amiből kedvezményes áron kap lisztet stb.
 Forster Elek, Felsősap (Nógrádm.), 3 kocsis, 120 korona évi bér és a szokásos konvenció, nősek legyeknek.

Kertészek.

Zimmermann Gábor, Budapest, egy kertész-házmesteri állásra, 200-300 korona havonta, lakás és a termény egy részét.
 Br. Kemény Anna, Kolozsvár, egy kertész, fizetés megegyezés szerint.
 A Pesti papnevelde intézősége, Nyitra-pereszlény (Nyitra-megye), egy kertész, fizetés megegyezés szerint, lakás, konvenció.
 Jaksich Dezső, Nyitra-pereszlény, egy képzett kertész, lakás, fűtés, gabonajárandóság, készpénz és földilletmény.
 Gr. Bolza Pál, Szarvas (Békésmegye), egy kertész, 2000 korona készpénz, fűtés, lakás, világítás és a szokásos konvenció.
 Özv. Hajós Józsefné, Dömsöd (Pest-megye), egy kertészsegéd, 180 korona egy évre, lakás és konvenció.
 Gr. Zselinszky uradalom, Ótvenes (Arad-megye), egy kertész, fizetés megegyezés szerint.
 Papp Szász Lajosné, Erdőtelek (Héves-megye), egy kertész, fizetés megegyezés szerint, lehet családos is.
 Papp Imre, Nagyvárad, egy kertész, ha kis család, akkor kap konvenciót, lakást, fűtést, évi illetmény 400 korona.

Órásk.

Özvegy Ganzfried Gézané, Rosnyi (Gömör-megye), egy órásségéd, teljes ellátás és havi 200 korona fizetés.
 Kirner Konrad, Poprad (Szepesm.), egy órásségéd, fizetés megegyezés szerint.
 Kugler Félix, Orsova, egy órásk, havi 500 korona fizetés.
 Juszt Ferenc, Budapest, 3-4 lát. és műszerészsegédet, fizetés megegyezés szerint.

Órők.

Miskolczi kir. ügyészség, Miskolcz, két fogházőr, havi 70 korona, 25 korona segély, ha nőtlen, lakás.
 Királynéreti bérgazdaság, Királynéreti (Komárommegye), egy éjjeli ór, nős legyen, 240 korona készpénz és lakás.
 Magyar Ipar és Kereskedelmi R.-T., Veresegyház (Pestmegye), öt ór, lakás, fűtés, világítás, havi 150 korona.
 Krayer E. és Társa, Budapest, egy éjjeli ór, teljes ellátás, lakás és napi 5 korona.
 Orsovai Petroleumgyár R.-T., Taffás (Krassó-Szörény-megye), egy éjjeli ór, körülbelül 180 korona élelmezés, lehet nős is.
 Ajkay Elemér, Uratújfalú (Barsm.), egy mezőőr, fizetés megegyezés szerint.

Szoigák.

Nagysurányi Cukorgyár és Finomító R.-T., Nagysurány, egy irodaszolgá, 150-200 korona havi fizetés, lakás, fűtés, világítás és lisztilletmény.
 Elek Emil, Budapest, egy háziszolga, havi jövedelem körülbelül 4-500 korona és lakás.
 Özv. Mahrer Gáborné, Budapest, egy háziszolga, kezdőfizetés heti 65 korona.
 Csény Antal, Alsóvárad (Bánszegye), egy háziszolga, fizetés megegyezés szerint.

Különfélék.

Kovács József, Kecskemét, egy vécéllér, fizetés megegyezés szerint, lakás, nős legyen.
 Gutvein Fülöp és Társai, Szeghegy (Bács-bodrogmegye), egy villamos-szerelő, nős, lakás, havi bér.
 Márta Magyar Automobil R.-T., Ared, egy üzemvezető, fizetés 350-440 korona.
 Kemény Miksa, Budapest, egy ügynök, jutalék megállapodás szerint.
 Wodianer P. és Fiai, Budapest, egy ügynök, jutalék megállapodás szerint.
 Forster Elek, Felsősap (Nógrádm.), 2 tehenes, évi 120 korona, konvenció, lakás, nős legyen.
 Hirschfeld Jakab, Kaposvár (Somogy-megye), egy téglás-mester, nős legyen, lakást és átalányt kap.
 Szabó Sándor, Budapest, egy szabósegéd, napibér 10-12 korona.
 Franklin-társulat, Budapest, egy kereskedősegéd, fizetés megegyezés szerint, lehet nős vagy nőtlen.
 Györi ált. fogy. szöv., Győr, egy kereskedősegéd, fizetés megegyezés szerint.
 Krasznér Imre, Sajógömör (Gömör-megye), egy raktárnök, lakás és konvenció.
 Hubert J. E., Pozsony, 2-3 pince-munkás, havibér 150 korona.
 Török Pezsgőgyár, Debreczen, pince-munkás, egyelőre 200 korona havi bér és lakás.
 „Sempronia”, Sopron, 1 lakatos, érdemszerinti fizetés.
 Erdőhegyi Ferenc, Szoltyod (Bereg-megye), egy hajdu, 1520 korona évente.
 Polacsek Henrik, Budapest, két tanult esztergályos, fizetés érdem szerint.
 Polacsek Henrik, Budapest, egy asztalos, fizetés megegyezés szerint.
 Czeisler Jenő, Budapest, egy asztalos, rendes fizetés.

A fent hirdetett munkakövevitésekre vonatkozó ügyekben felvilágosításra szolgál Ujjady Arpad főhadnagy, a pozsonyi intézet szociális és munkakövevitési irodájában naponta d. e. 8-12-ig.